

Hørings-sammenstilling for
Leketøy

21. mars 2012

Nordisk Miljømerking

Svanemerket leketøy - Høringssammenstilling

095/Versjon 2, 21. mars 2012

1	Sammendrag	1
2	Om høringen.....	1
3	Sammenstilling av innkommede svar	2
4	Kommentarer til kriteriene, i detalj	4
4.1	Generelle kommentarer	4
4.2	Kommentarer til de individuelle kravene	10
5	Kommentarer til bakgrunnen, i detalj.....	31

1 Sammendrag

Høringsforslaget for leketøy, med tilhørende bakgrunnsdokument, ble sendt til ca. 300 instanser. Under høringsperioden lå forslaget til reviderte kriterier tilgjengelig på samtlige hjemmesider slik at også andre interessenter kunne kommentere forslaget. Miljømerking mottok totalt 34 (23)* svar. 10 godkjente forslaget (7 godkjente med kommentarer), 13 (2)* motsatte seg forslaget, 4 tok ikke stilling til forslaget og 8 hadde kun kommentarer.

* En gruppe bestående av 12 enkeltpersoner har sendt inn identiske høringskommentarer med samme konklusjon om at de ikke støtter forslaget. Tallet for totalt antall høringssvar og antall som forkaster høringsforslaget kan derfor bli misvisende. Dersom man ser på denne gruppen som 1 enhet, så er det 23 stk som har sendt inn høringssvar og 2 som ikke støtter forslaget (mot 13 av 34).

Høringen viste at det er behov for presisering av en del krav og formuleringer, og dette har blitt gjennomført. Nedenfor er en liste over de endringer som har blitt gjort etter høringen, sammenlignet med forslaget som ble sendt til høring.

- K4 (Nanomaterialer): Presisering om at vi tillater carbon black i plast og gummi etter høringssvar og samråd med nano-gruppen. Etter presseoppslag i Danmark om bl.a. carbon black i januar 2012 bør dette gjennomgås før forslaget vedtas.
- Kapittel 3.2 (Tekstiler, skinn og lær): Etter innspill fra dansk LL og diskusjon rundt kompleksiteten i kriteriedokumentet, så henvises det nå ikke til Øko-tex 100 standarden, men til krav hentet fra EU Ecolabel sine tekstilkriterier
- K16 Polypropylen: kravet er innført for polyesterfiber da det i versjon 1 og høringsforslaget kun var krav til stoppmaterialer
- Kapittel 3.5 (Papir, papp, kartong og trykksaker): Kapitlet er omstruktuert etter samme diskusjon vedrørende komplekse kriterier i kapittel 3.2.

2 Om høringen

Forslag til kriterier og bakgrunn for leketøy ble sendt ut på høring 16. mai 2011 med høringsfrist 15. juli 2011. Basert på evalueringsrapporten fra 2010 av kriteriedokument for leketøy, versjon 1, har revisjonen konsentrert seg om følgende punkter:

- Vurdert omstrukturering av hele kriteriedokumentet slik møbel-kriteriene er strukturert
- Oppdatering i forhold til nytt leketøysdirektiv og ny CLP-forordning
- Nytt krav til nanomaterialer
- Begrensning av polykarbonatplast
- Klassifiseringskravaet til kjemikalier og listen over problematiske stoffer i produktene er utvidet og skjerpet.

- Nye krav til energiforbruk og utslipp til vann for trebaserte materialer.
- Nytt biocidkrav for heltre og skjerpning av krav til behandling av heltre
- Kravet til andel sertifisert tre er blitt skjerpet

Revisjonen av kriteriene er gjort i en nordisk prosjektgruppe i perioden 2010-2011. En workshop med bransjen ble avholdt høsten 2010.

I denne sammenstillingen er alle kommentarer innsamlet og besvart av Nordisk Miljømerking. Nordisk Miljømerking takker for alle mottatte spørsmål og kommentarer som hjelper oss i vår utvikling.

3 Sammanstilling av inkomne svar

Høringen ble sendt ut til ca 300 høringsinstanser. Totalt svarte 34 (23)* høringsinstanser. 10 godkjente forslaget, 13 (2)* motsetter seg forslaget, 4 tok ikke stilling til forslaget og 8 hadde kun kommentarer.

Tabellen gir en oversikt over hvem som har kommentert høringsforslaget og om de støtter/ikke støtter forslaget, eller om de kun har kommentarer.

Tabell 1: Sammenstilling av svarene.

Land	A. Bara kommentarer.	B. Stöder forslaget.	C. Stöder forslaget med kommentarer.	D. Avstår från yttrande.	E. Förkastar forslaget med motivering.	Totalt
Danmark	4		3		12* (1)	19 (8)
Sverige	3		2	2	1	7
Finland		3				3
Norge	1		2	2		5
Island						0
Totalt	8	3	7	4	13 (2)	34 (23)

* En gruppe bestående av 12 enkeltpersoner har sendt inn identiske høringskommentarer med samme konklusjon om at de ikke støtter forslaget. Tallet for totalt antall hørings svar og antall som forkaster høringsforslaget kan derfor bli misvisende. Dersom man ser på denne gruppen som 1 enhet, så er det 23 stk som har sendt inn hørings svar og 2 som ikke støtter forslaget (mot 13 av 34).

Tabell 2: Danske remissvar.

Remiss-instans	A. Bara kommentarer.	B. Stöder forslaget .	C. Stöder forslaget med kommentarer.	D. Avstår från yttrande.	E. Förförslaget med motivering.
Danmarks Naturfredningsforening			x		
Dantoy	x				
Forbrugerrådet			x		
Miljøstyrelsen	x				
Nordic Toys	x				
Plastindustrien	x				
Økonomi og erhvervsministeriet			x		
12 Privatpersoner					x
Σ Danske svar:	4		3		12

Tabell 3: Svenska remissvar.

Remiss-instans	A. Bara kommentarer.	B. Stöder forslaget .	C. Stöder forslaget med kommentarer.	D. Avstår från yttrande.	E. Förförslaget med motivering.
Plast- & Kemiföretagen	x				
KemI			x		
Leksaksbranschen					x
Energimyndigheten	x				
Jordens Vänner			x		
Boverket				x	
Sveriges Kommuner och Landsting				x	
BRIO (licensinnehavare)	x				
Σ Svenska svar:	3		2	2	1

Tabell 4: Finska remissvar.

Remiss-instans	A. Bara kommentarer.	B. Stöder forslaget .	C. Stöder forslaget med kommentarer.	D. Avstår från yttrande.	E. Förförslaget med motivering.
MARTINEX OY		x			
Sokotel Oy		x			
Suomen Leluyhdistys ry (Finska leksaksförening)		x			
Σ Finska svar:		3			

Tabell 5: Norske høringsvar.

Remiss-instans	A. Bara kommentarer.	B. Stöder forslaget .	C. Stöder forslaget med kommentarer.	D. Avstår från yttrande.	E. Förkastar forslaget med motivering.
Leketøysbransjens Fellesråd avd. Forum for leketøy			x		
EL & IT Forbundet.				x	
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet				x	
Direktoratet for naturforvaltning			x		
Arbeidstilsynet	x				
Klif – Kilma- og forurensningsdirektoratet	x				
Σ Norske svar:	1		2	2	

4 Kommentarer til kriteriene, i detalj

4.1 Generelle kommentarer

Leketøysbransjens Fellesråd avd. Forum for leketøy, N

Vi stiller oss i utgangspunktet positive til forslaget. Det finnes et fåtall med produsenter av leketøy i Norden som faktisk produserer i hjemlandet - for disse vil det være positivt å være med i ordningen. For leketøy produsert andre steder ser vi at forslaget er urealistisk pga. lave importvolumer, internasjonale merkevarer etc. Et samordnet regelverk for EU eller en større del av verdensmarkedet ville gjøre saken mer realistisk. Over 85% av alt leketøy produseres i Østen.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking mener at miljømerking kan være et viktig verktøy for forbrukere som ønsker et leketøy produsert på en miljømessig skånsom måte, samt leketøy som er sikre og ikke utgjør en helserisiko for forbrukeren. Nordisk Miljømerking ønsker å tilby produsenter og forbrukere en 3. parts kontroll av leketøy som omfatter strenge krav i tillegg til myndighetskrav, og mener dette er spesielt viktig i og med at en stor del av leketøysproduksjonen foregår i Asia.

Direktoratet for naturforvaltning, N

Direktoratet er ansvarlig for lov av 19. juni 2009, nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Loven regulerer blant annet utenlandske treslag og genetisk materiale. I tillegg er Direktoratet for naturforvaltning ansvarlig for forskrift av 15. november 2002, nr 1276 om gjennomføringen av konvensjon 3. mars 1973 om internasjonal handel med truede arter av vill flora og fauna (CITES-forskriften) og Lov av 2. april 1993 om framstilling og bruk av genmodifiserte organismer m.m (genteknologiloven).

DN er positive til revisjonen, men ønsker kommentere de deler av revisjonsforslaget som ligger opp mot vårt eget regelverk.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for svar.

Klif (Klima- og forurensningsdirektoratet), N

Klif er positiv til at det utarbeides kriterier for miljømerking av leker. Kravene til innhold av kjemikalier bør gjelde totalinnhold, og ikke bare den mengden som er aktivt tilsatt. For leker skal alt relevant regelverk oppfylles i tillegg til regelverket som kun gjelder spesielt for leketøy. Det foregår arbeid i EU for å skjerpe kravene til noen kjemikalier i leker. Det bør stilles krav til innhold av fritt bisfenol A i leker, ikke bare til plastmaterialet hvor stoffet inngår. I tillegg mener Klif at det også bør stilles krav til støy fra alle typer leker, ikke bare elektroniske.

Vi viser til brev datert 16. mai 2011 om høring av forslag til revisjon av miljøkrav for svanemerking av leketøy.

Ansvar for regelverket om leketøy er delt mellom Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, DSB, og Klif. Klif har ansvar for de delene av regelverket som omhandler kjemikalier, støy og hygiene og DSB har hovedansvar for resten av regelverket.

Klif er generelt opptatt av at det stilles strenge krav til kjemikalier i leketøy, og er positive til at det er mulig å oppnå miljømerking for noen typer leker. Vi har ikke anledning til å kommentere høringsforslaget i detalj, men har en del generelle kommentarer.

Et vesentlig krav er at alle krav i det nye leketøysdirektivet fra EU skal overholdes, selv om dette nye regelverket ikke har trådt i kraft i Norge enda. Dette gjelder også de nye kravene til dokumentasjon, og framskaffelse og oppbevaring av denne. Vi forutsetter også at alle generelle sikkerhetskrav gitt i relevant regelverk overholdes. Både i selve kriteriedokumentet og i bakgrunnsdokumentet bør det refereres til bestemmelsene i det nye direktivet, og ikke til den gjeldende norske forskriften.

Det nye leketøysdirektivet sier også at leketøyet også skal oppfylle annet relevant regelverk knyttet til spesielle typer produkter, eks. lekesminke og elektriske leker, ulike restriksjoner i REACH osv.

Vi gjør også oppmerksom på at det i EU arbeides med å sette særskilte grenseverdier for stoffer i leketøysdirektivet (tillegg C) for stoffer beregnet på barn under tre år, eller som puttes i munnen. Det arbeides også med å revidere en del standarder på leketøysområdet. Enkelte krav vedr. kjemikalier vil kunne bli strengere som følge av reviderte standarder.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for innspill. I kriteriene for leketøy stilles det krav til alle inngående materialer i leketøyet. Innhold og mengder av kjemikalier begrenses av klassifiseringskrav og krav til inngående stoffer, noe som begrenser totalinnhold av kjemikalier. I videre arbeid med kriterier for leker vil vi vurdere om det er mulig og relevant å stille krav til totalinnhold av kjemikalier.

BPA står på EUs liste over hormonforstyrrende stoffer og er derfor utelukket gjennom flere krav.

Vedrørende krav til støy, se utfyllende kommentar under K49.

I kriteriedokumentet refereres det til det nye direktivet under "Hva kan Svanemerkes" og under K2 Sikkerhetskrav. I bakgrunnsdokumentet er det referert til det nye direktivet under "Definisjon av leker". Nordisk Miljømerking er også klar over at det jobbes med å sette grenseverdier for stoffer i leketøy, og vil oppdatere kriteriene ved behov.

Nordic Toys, DK

Legetøjsfabrikanterne hadde ved brev af 20. november 2006 lejlighed til at afgive et høringssvar på daværende forslag til kriterier for Svanemærkning af legetøj.

Den gang tilkendegav vi, at legetøjsbranchen fungerer som en global industri på et globalt marked. Vore producenter og underleverandører til branchen findes over hele verden. Vi fungerer således i høj grad på internationale præmisser. Dette er fortsat og i endnu højere grad virkeligheden i legetøjsbranchen. Dette indebærer, at visse meget nordisk funderede krav kan være vanskelige at implementere i en international leverandørkæde, ligesom det gør et meget regionalt mærkningssystem mindre relevant end et med større international rækkevidde, som f.eks. Blomsten. Det må også anses for at være en af hovedforklaringerne bag den meget begrænsede anvendelse af Svanemærket i legetøjsbranchen.

Vore medlemsvirksomheder ønsker naturligvis som ansvarlige virksomheder til enhver tid at overholde gældende lovgivning, ligesom vi kun ønsker at sælge sikkert legetøj til forbrugerne. Som organisation er Legetøjsfabrikanterne i Norden medlem af TIE – Toy Industries of Europe. Herigennem deltager vore medlemsvirksomheder aktivt i direkte forhandlinger med bl.a. Europa-Kommissionen om Legetøjsdirektivet og andre relevante direktiver og regler. Vi investerer således betydelige ressourcer i en løbende konstruktiv dialog og forhandling med de europæiske institutioner og myndigheder, lige som medlemsvirksomhederne også er i gang med en betydelig indsats i forhold til at implementere det nye legetøjsdirektiv, bl.a. i forhold til dokumentation, sikkerhedsvurdering og kemisk produktsikkerhed.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking er takker for svar. Nordisk Miljømerking har etterhvert fått en god del erfaring med ulike bransjer som fungerer på et globalt marked, og ser at det kan være utfordringer med å innhente tilstrekkelig dokumentasjon hos forskjellige aktører, men vi ser samtidig et behov for å involvere aktører i hele leverandørkjeden. Svanemærket har stor tillit og er godt kjent hos forbrukere i de Nordiske landene, og vi mener at Svanemærket er et viktig redskap for forbrukere og innkjøpere for å kunne velge produkter som er bedre for både miljø og helse.

Danmarks Naturfredningsforenin (DN), DK

DN er enig i Forbrugerrådets kommentarer til legetøjskriterierne.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for svaret.

Forbrugerrådet, DK

Forbrugerrådet støtter op om, at der er kriterier for legetøj, i det børn er særligt udsatte og svanemærket legetøj vil kunne give forældre et godt miljø- og sundhedsvalg, når børnene skal have nyt legetøj. Svanemærket skal stille skrappe krav, der sikrer at legetøjet er sikkert at lege med for børnene.

Derfor støtter vi op om at forbyde SVHC-stoffer i svanemærket legetøj.

Kombinationseffekten (cocktail effekten) bør indføres i indledningen i baggrundspapiret. Siden de første kriterier blev lavet i 2007, er der kommet megen ny viden om de kemiske stoffers samlede påvirkning. Derfor er det blevet endnu vigtigere at anvende forsigtighedsprincippet, herunder med inddragelse af kombinationseffekter i risikovurderingen, også i udformningen af nye legetøjskriterier for svanen.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for innspill. EU kommisjonen har nettopp gjennomført en offentlig høring om vurderinger av kjemiske blandinger. Noen av spørsmålene som er belyst er blant annet om blandinger av enkeltstoffer kan føre til effekter utover det en kan forvente av hvert enkelt stoffs egenskaper, og om tilgjengelig kunnskap er tilstrekkelig til å endre dagens metode for vurdering av giftighet av kjemiske blandinger. Nordisk Miljømerking vil følge opp EU kommisjonens anbefalinger når de er klare. I de reviderte kriteriene listen over forbudte stoffer i de ulike materialene som kan inngå i et leketøy ytterligere skjerpet, noe som sørger for at Svanemerkde leketøy er sikre for barna. Kombinasjonseffekten (cocktail-effekten) som betyr at flere stoffer sammen kan gi en større effekt enn enkeltstoffene summert, er en grunn til at vi ikke tillater stoffer som bl.a. er klassifisert CMR, er mistenkt hormonforstyrrende eller stoffer som står på kandidatlisten (SVHC) i svanemerkede leketøy.

Miljøstyrelsen, DK

Legetøj er en produktgruppe der indeholder alle potentielle farer i omtale/markedsføring af produktet. Der er tale om produkter til børn, og sundhed er i højsædet for de forbrugere der vælger at købe et svanemærket legetøj. Ligeså har der været uheldig omtale af legetøjsproducenters brug af pap/papiremballage, hvor der tilsyneladende ikke var krav til oprindelse og sporbarhed. Overordnet skal Nordisk Miljømærkning inddrage i kriteriefastsættelsen, at selv ganske få undtagelser for farlige stoffer, miljøproblematisk materialer eller materialer/emballage med ukendt oprindelse. Rent kommunikationsmæssigt kan der stilles kritiske spørgsmål, som vil være svære at svare tilbage på. Derfor bør alle undtagelser gennemgås, og Nordisk Miljømærkning bør overveje om en sådan undtagelse virkelig er nødvendig i forhold til risikoen for dårlig pressedækning.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking er takker for innspill. Alle unntak til enkelte krav vurderes grundig av Miljømerking. Når det gjelder emballasje som følger med leketøy, men også generelt, så er dette også noe Nordisk Miljømerking alltid vurderer i de ulike produktgruppene.

Økonomi- og erhvervsministeriet, DK

Økonomi- og Erhvervsministeriet har modtaget ovenstående høring fra Miljømærkning Danmark. Økonomi- og Erhvervsministeriet har sendt materialet i høring hos Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og Sikkerhedsstyrelsen. Økonomi-

og Erhvervsministeriet har på baggrund af hø-ringssvar fra Sikkerhedsstyrelsen følgende bemærkninger. Om svanemærket I 2007 blev det muligt at få svanemærket sit legetøj. Det har producenter-ne Brio, Dantoy og Grom benyttet sig af. Svanemærket er et miljømærke, som gives til legetøj, som overholder en række kriterier. Kriterierne sigter først og fremmest mod at beskytte bru-gere og miljøet mod farlige stoffer. Krav om overholdelse af de generelle sikkerhedsbestemmelser i legetøjsdirektivet indgår også.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for svar.

Leksaksbranschen, S

Branschorganisationen Leksaksbranschen vill lämna följande synpunkter på denna remiss. Vi (då under namnet Swetoy) lämnade redan 2006 negativa synpunkter på kriterierna. Vår hållning har inte ändrats. Leksaksbranschen är global varför regionala eller nationella lösningar är svåra att göra. Regleringen av marknaden är också up to date, då det reviderade direktivet om leksakers säkerhet helt nyligen infördes. De nya kemikaliska reglerna har inte ens trätt ikraft än. Leksaksbranschen är också djupt engagerade i CSR, med vårt eget system ICTI CARE Process. Vi anser att det i praktiken gör större nytta och skillnad än andra initiativ.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking er klar over Leksaksbranschen (tidligere Swetoy) sin holding til Miljømerking av leketøy. Vi mener at miljømerking kan være et viktig verktøy for forbrukere som ønsker et leketøy produsert på en miljømessig skånsom måte, samt leketøy som er sikre og ikke utgjør en helserisiko for forbrukeren. Nordisk Miljømerking ønsker å tilby produsenter og forbrukere en 3. parts kontroll av leketøy som omfatter strenge krav i tillegg til myndighetskrav, og mener dette er spesielt viktig i og med at en stor del av leketøysproduksjonen foregår i Asia. Vi er klar også over at Swetoy er en viktig deltager i ICTIs arbeid. Miljømerking med Svanen kan være et bra komplement til ICTI CARE Process.

Plast- & Kemiföretagen, S

Plast- & Kemiföretagen har fått ovanstående kriterieförslag på remiss. Vi har inte möjlighet att ta ställning till förslaget som helhet men önskar att framföra synpunkter på de kriterier som rör kemikalier och plaster.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for innspill.

Energimyndigheten, S

Generellt anser Energimyndigheten att industrisektorn ska sträva efter att nå högt ställda energi- och klimatmål, utan att företagens konkurrenskraft därmed äventyras. Energimyndigheten vill även hänvisa till de standarder för energiledningssystem som finns.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for innspill.

Jordens Vänner, S

Jordens Vänner stöder förslaget i sin helhet. För kommande kriterier tycker vi dock att produktion av förnybar el vid produktion av leksaker ska premieras.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for støtten og vil ta med seg innspillet om premiering av fornybar el i produksjon av leketøy.

KemI – Kemikalieinspektionen, S

Kemikalieinspektionen har mottagit remissen och stöder förslaget.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for støtten.

4.1.1 Hva kan Svanemerkes?

Økonomi- og erhvervsministeriet, DK (Sikkerhedsstyrelsen)

3. Det oplyses, at et produkt som kan opfattes som et legetøj, og som falder under produktkategorier, hvor der allerede er udviklet miljømærkningskriterier, f.eks. farveblyanter, kan svanemærkes, men ikke nødvendigvis efter kriterierne for legetøj.

Nordisk Miljø-mærkning forbeholder sig retten til at afgøre, hvilken kategori, et produkt kan svanemærkes under. De foreslåede ændringer samt oplysninger i høringsdokumenterne giver anledning til følgende bemærkninger: 1.

Sikkerhedsstyrelsen anbefaler, at der gennemføres en vis kontrol med den indsendte dokumentation for overholdelse af de generelle sikkerhedsbestemmelser i legetøjsdirektivet. Dels indføres der med det nye legetøjsdirektiv krav om et nyt element i form af en "Safety assessment", som er en vurdering af om alle risici ved legetøjet er dækket ved den foretagne test. I nogle tilfælde vil test efter EN 71 og EN 62115 ikke være tilstrækkelig. Producenterne kan være usikre på eller helt overse dette krav. Dels ser styrelsen som myndighed på legetøjsområdet jævnligt eksempler på mangelfuld teknisk dokumentation for legetøjs sikkerhed, også i testrapporter leveret af akkrediterede laboratorier. Det er typisk tale om, at legetøjet ikke testes for dets sikkerhed overfor børn i alderen 0-3 år, idet producenten ikke er opmærksom på, at legetøjet almindeligvis anvendes af denne aldersgruppe. Der kan også være manglende entydig dokumentation af, hvilket legetøj, der er testet, samt at testen er udført efter forkerte eller forældede standarder. Vejledning om gråzoner mv. kan hentes på kommissionens hjemmeside:

http://ec.europa.eu/enterprise/toys/eg_guidance.htm eller i CEN rapporten CR 14379.

Nordisk Miljømærkning bør derfor overveje, om tildeling af Svanemærket kan ske uden at Nordisk Miljømærkning foretager en validering af den tekniske dokumentation for legetøjets sikkerhed. 2. De refererede gældende støjkrav fra EN 71-1, punkt 4.20 er ikke korrekte. Spidsværdien af det emitterede C-vægtede lydtrykni-veau, LpC peak der frembringes af legetøj, undtagen knaldhætter, må ikke overstige 115 dB. Kun for knaldhætter er grænseværdien som angivet 125 dB.

CEN/TC 52 er i WG3/TG1 ved at udarbejde nye støjkrav til EN 71-1. Kravene skal ifølge det nye legetøjsdirektiv være gældende for legetøj fra 20. juli 2013. Til sammenligning vil der ifølge det foreliggende udkast blive fastsat en generel kravværdi for det emitterede A-vægtede lydtrykni-veau LpA, der frembringes af legetøj på 80 dB. 3. Når Nordisk Miljømærkning vælger hvilken produktkategori, som et produkt kan svanemærkes under, opfordres de til at følge den almindelig opfattelse af, hvilken kategori et produkt tilhører. Det kan vildlede forbrugeren, hvis et legetøj som en farveblyant, som almindeligvis gives til børn, kan opnå svanemærke som et

skriveredskab. Økonomi- og Erhvervsministeriet har ingen yderligere bemærkninger til den fremsendte høring.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for kommentarer. Vedrørende krav til CE-merking gitt i EU Direktiv 2009/48/EC så skal det for Svanemerkede leketøy fremlegges testrapporter fra akkreditert laboratorium som viser at leketøyet er testet og godkjent i henhold til relevante myndighetskrav. Det er ikke tilstrekkelig med en overensstemmelseserklæring fra produsenten, noe som er vanlig for de fleste leketøy. Vårt krav til testing sikrer at svanemerkede leketøy oppfyller krav til sikkerhet.

Vedrørende kommentar til støykrav, se punkt i høringssammenstillingen, K49.

Fargeblyanter kommer ikke inn under leketøy, med kan Svanemerkes etter kriteriene for skriveredskaper. Fargeblyanter rettet mot barn skal også oppfylle relevante sikkerhetskrav.

4.1.2 Hva kreves for å bli Svanemerket?

Ingen kommentarer fra høringsinstanser.

4.2 Kommentarer till de individuelle kraven

Generelle kommentarer vedrørende kjemikalier

Klif (Klima- og forurensningsdirektoratet), N

Klif mener at det ikke er forskjell på om enkelte kjemikalier finnes som forurensning, eller om de er aktivt tilsatt. De gitte grenseverdiene skal overholdes uansett. Med økende bruk av resirkulert materiale er det viktig å forvise seg om at utgangsmaterialet ikke inneholder forbudte stoffer.

Følgende kategorier av stoffer bør ikke finnes i miljømerkede leker:

- CMR stoffer- alle kategorier, selv i små konsentrasjoner
- Stoffer på miljømyndighetenes prioritetsliste
- Stoffer på ECHAs kandidatliste
- SVHC stoffer i hht. REACH som ikke har kommet inn på kandidatlista enda
- Hormonforstyrrende stoffer som angitt i høringsdokumentet
- Parfymestoffer

Klif har merket seg at det settes fokus på bruk av plasttyper som polykarbonat og PVC, fordi det er kjent at denne plasten kan inneholde mange farlige stoffer. Klif mener imidlertid at det er viktig å fokusere på stoffer som er tilsatt eller som på andre måter finnes i plast, eller som kan lekke ut, eks. bisfenol A (BPA) ftalater, klorparafiner, tungmetaller, osv osv.

For bisfenol A mener vi at det bør stilles krav om maksimal mengde fritt BPA, uansett om leken kommer i kontakt med mat eller ikke, spesielt for leker til barn under tre år, og leker som er beregnet på å puttes i munnen. Bisfenol A er også funnet i annen type

plast enn polykarbonat, derfor er det viktig å fokusere på stoffene også, ikke bare plasttypene.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for kommentarer. Som forurensninger regner Miljømerking rester fra råvareproduksjon som inngår i det ferdige produktet (ikke selve leketøyet) i konsentrasjoner under 100 ppm, men ikke stoffer som er tilsatt en råvare eller produktet bevisst, uansett mengde. Forurensninger på råvarenivå i konsentrasjoner over 1,0% i råvaren regnes som inngående stoff. Grensen på 1% forurensning i råvaren er satt for å oppmuntre produsentene til å velge råvarer med høy kvalitet som inneholder meget små mengder av sporstoffer fra råvareproduksjonen. Vi er enige i at grenseverdier skal overholdes, men mener at effekten er den samme uansett om det er en forurensning eller stoffet er aktivt tilsatt. Men det kommer alltid til å være forurensninger i produksjonen, så derfor er det ikke satt en 0% grense.

Plast- & Kemiföretagen, S

Vi är positiva till att kriterierna har uppdaterats i förhållande till det nya leksaksdirektivet 2009/48/EC och införande av CLP.

Leksaker skall inte vara farliga att använda. Därför finns det anledning för miljömärkningen att vara restriktiv mot ämnen som enligt REACH uppfyller kriterierna för Substances of Very High Concern (SVHC), om de inte blivit auktoriserade och bedömda som säkra att använda. Det är dock viktigt att det klargörs att detta gäller för koncentrationer över 0,1 procent eller som i dessa leksakskriterier att ämnena inte skall vara aktivt tillsatta.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for kommentaren.

BRIO (licensinnehavare), S

När det gäller Reach så är det naturligt att SVHC kommer med. Dock ställer BRIO frågetecken för hur detta skall verifieras. Det är många ämnen och listan utökas ständigt. Testerna som krävs är dyra.

Nu när BRIO försökt att certifiera några produkter så har det varit extremt svårt att få fram rätt underlag till godkännande. Det har varit något rörigt hur SDS skall se ut mm. Ett problem som BRIO även stött på är att t.ex. hitta tryckfärg som kan uppfylla kraven. Det är omöjligt avseende vissa kulörer. En begränsning av omfattningen hade varit en enorm hjälp t.ex. om mängden tryckfärg är mindre än x% av produktvikten så omfattas den inte av kraven eller av vissa krav.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takkar for kommentarerna. Forutenom miljøkrav så finnes det i leketøyskriteriene et sterkt fokus på barns sikkerhet og helse. Dette, tilsammen med forsiktighetsprinsippet, gjør at eventuelle bagatellgrenser må overveies nøye. Dersom en del av leketøyet utgjør en svært liten % andel, f.eks. et klistremerke, så stilles det ikke krav til trykkfargen på klistremerkene.

K1 Beskrivelse av leketøyet og materialet som inngår

Ingen kommentarer fra høringsinstanser.

2 Generelle krav på alle leketøy

KemI, S

Under rubriken 2 General requirements to all toys henvisas till leksaksdirektivet (TSD), RoHS-direktivet, WEEE-direktivet samt sikkerhetskrav för elektriska leksaker. Här saknas en hänvisning till kraven i REACH-förordningen (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier). I bilaga XVII till denna förordning finns ytterligare begränsningar av vissa ämnen som inte finns med i TSD, t.ex. begränsningar om ftalater och bensen i leksaker.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for svar. I K2 står det også "Leketøyet skal også oppfylle eventuelle øvrige nasjonale eller europeiske myndighetskrav". Under dette ligger en henvisning til REACH, men dette kan selvfølgelig skrives tydeligere både i kriteriedokumentet og bakgrunnsdokumentet.

K2 Sikkerhetskrav

Klif (Klima- og forurensningsdirektoratet), N

Et vesentlig krav er at alle krav i det nye leketøysdirektivet fra EU skal overholdes, selv om dette nye regelverket ikke har trådt i kraft i Norge enda. Dette gjelder også de nye kravene til dokumentasjon, og framskaffelse og oppbevaring av denne. Vi forutsetter også at alle generelle sikkerhetskrav gitt i relevant regelverk overholdes. Både i selve kriteriedokumentet og i bakgrunnsdokumentet bør det refereres til bestemmelsene i det nye direktivet, og ikke til den gjeldende norske forskriften.

Miljøstyrelsen, DK

Det virker som om R2 inneholder alle lovkrav, eller det forsøges. Det er dog ikke tilfældet idet der blandt andet også er lovkrav i REACH, kosmetikdirektivet/forordningen.

Økonomi og erhvervsministeriet, DK (Sikkerhedsstyrelsen)

Foreslåede ændringer Af interesse for Sikkerhedsstyrelsens myndighedsområde for legetøj er primært:

1. Kravet om overholdelse af de generelle sikkerhedsbestemmelser ændres fra det nuværende til det nye legetøjsdirektiv. Det oplyses, at Nordisk Miljømærkning ikke foretager kontrol af overholdelse af EN 71-Der stoles på testrapporter fra akkrediterede laboratorier.
2. Der stilles forslag om skærpede krav til støj fra elektronisk legetøj og legevåben med elektronisk lyd. Kravet til elektronisk legetøj foreslås fastsat til 67 dB(A) i 50 cm's afstand.
- (3. Er beskrevet under feltet "hvad kan svanemærkes".)

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for svar. Lovkrav og myndighetskrav omfattes også av K2 selv om det ikke er spesifisert. "Leketøyet skal også oppfylle eventuelle øvrige nasjonale eller europeiske myndighetskrav".

K3 Parfyme/lukestoffer

Forbrugerrådet, (+DN) DK

Støtter stadig kravet om, at der ikke skal være parfume i miljømærket legetøj

Miljøstyrelsen, DK

Miljøstyrelsen støtter at der ikke må tilsættes parfume. Nordisk Miljømærkning bør også overveje materialer/naturlige sammensætninger, der kan indeholde naturlige og allergifremkaldende parfumer. Eller i det mindste angive en grænseværdi/detektionsværdi. Kravet kan med fordel - generelt for hele produktgruppen - udvides til at omfatte tilsætning af R42 og R43 klassificerede stoffer. De bør ikke forekomme i miljømærket legetøj. Dokumentationskravet (bilag 5) synes at hænge sammen med R4, og ikke R3.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for svar. Nordisk miljømerking ønsker på den ene siden at produsenten av leketøyet skal erklære at leketøyet ikke er tilsatt parfyme/lukestoffer (K3), samtidig som vi ønsker at produsenten av råvaren, i dette tilfellet plast/plastdeler og gummi også skal erklære at materialet ikke er tilsatt parfyme/lukestoffer (K5).

K4 Nanomaterialer

Forbrugerrådet (+DN), DK

K4 – Netop fordi man endnu ikke ved, hvad det betyder at vi bruger nanomaterialer i forbrugerprodukter, og fordi der er usikkerhed om det rent faktisk er sikkert at bruke nanomaterialer, så bør disse ikke tillades i svanemærket legetøj, med mindre det kan dokumenteres at anvendelsen er uskadelig for mennesker og natur og tillades af den videnskabelige komite.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking er enig og takker for kommentaren.

Plastindustrien, DK

Vi finder, at kravene til nanomaterialer i K 4 er for generelle og upræcise. Det er vanskelig t præcist at se, hvilken relevans kravet har til de enkelte materialer/produkter samt hvilke konkrete risici/udsættelser kriterierne reelt ønsker at adressere.

I bilag 6c skal producenten af pigment til indfarvning af plast svare på, om farven indeholder nanomaterialer. Dantoy har spurg t en producent af masterbatch om pigmentet i blandingen indeholder nano og fået det svar, at den sorte farve er baseret på partikler i nanostørrelse (carbon black). I en masterbatch er farverne imidlertid bundet til en plastpolymer, fx polyethylen, således at farven er "støbt" ind en matrix. Der vil derfor ikke forekomme frigivelse af partikler, hvilket yderligere understreger vigtigheden af at vurdere relevansen af nanokriterierne.

Yderligere er det i baggrundsdokumentets K4 tilføjet en undtagelse gældende for nanopartikler, som ikke er tilsat for en specifik funktion. Her efterlyser vi en klar definition af, hvad der menes med ”specifik funktion”. I tilfældet med den sorte farve til plast er der tale om en egenskab ved farven og ikke en ”tilsat funktion” eller en ny nano-teknologieffekt.

Vi mener, at der skal skabes klarhed og relevans i kriteriernes krav til nanomaterialer og nanoteknologi, således at kravene konkretiseres og præciseres i forhold til de anvendelser, hvor man kan identificere en potentiel risiko. Det kan fx være i forhold til overfladebehandling, hvor et kriterium kunne være, at man som producent skal dokumentere afsmitning/migration, hvis legetøjet kan puttes i munden eller er beregnet til fødevarekontakt. Man skal dog være opmærksom på, om der findes testmetoder til brug for denne dokumentation.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking er enig i at kravene til nanomaterialer bør konkretiseres både i kriteriene og i baggrundsdokumentet. Når det gjelder carbon black tillater Nordisk Miljømerking bruk av dette i plast og gummi. Dette vil bli skrevet tydeligere i kriteriedokumentet og utdypet mer i bakgrunnsdokumentet.

Miljøstyrelsen, DK

EU Kommissionen vil snarligt offentliggøre en ny definition af nanomaterialer. Fremover er der ikke tale om nanopartikler, men nanomaterialer. Den endelige definition afventes stadigvæk.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for kommentar og avventer ny definisjon av nanomaterialer.

K5 Materialbeskrivelse

Forbrugerrådet (+DN), DK

K5 – Forbrugerrådet støtter op om, at der ikke må anvendes PVC. Forbrugerrådet mener, også at der bør være et generelt forbud mod brug af polycarbonat plast, medmindre det kan garanteres at der ikke er anvendt bisphenol a i produktionen, som dermed ikke kommer i kontakt med børnene. Bisphenol a forbydes også i K7, i det det står på EU's liste over hormonforstyrrende stoffer.

Plastindustrien, Dantoy, DK

Det er positivt, at kriterierne nu har fjernet det generelle krav om, at bisfenol A ikke aktivt må tilsættes plasten og i stedet stiller et specifikt krav om, at polycarbonat ikke må anvendes i legetøj, som kan tiltænkes at bruges af børn i leg med mad. Bekendtgørelsen om fødevarekontaktmaterialer fastsætter imidlertid kravet for børn fra 0-3 år. Legetøjsdirektivet opererer med 14 år som aldersgrænse. I K5 skal det derfor præciseres, hvilken aldersgruppe kravet gælder så det klart fremgår, om der er tale om en stramning i forhold til gældende lovgivning.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker svaret.

Kravet gjelder alle leker, også for barn over 3 år. Det går ikke an å sikre at f.eks. yngre søsken ikke leker med sine eldre søskens leketøy for barn over 3 år. Dette vil bli redegjort for i bakgrunnsdokumentet.

Miljøstyrelsen, DK

Miljøstyrelsen støtter, men foreslår at utvide kravet til også at krøve PVC-fri kabler, eller som minimum krøve ftalatfri kabler. Selvom der findes indsamling af WEEE, så er det ikke oplagt, at legetøj med kabler indsamles. Det virker selvmodsigende, at licensansøger skal forklare, hvorfor der er tilsat parfume/odour, når det ikke er tilladt ifølge R3. Beskrivelsen i R5 giver indtryk af, at det er muligt at anvende parfume i Svanemærket legetøj.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Unntaket fra PVC til ledninger i leketøy er vurdering mht sikkerheten.

Plast- & Kemiföretagen, S

Vi stödjer inte förslaget att PVC endast får förekomma i kablar. I bakgrunnsdokumentet motiveras kravet med att ”The main problem areas associated with PVC are dioxin emissions, additives and waste processing.”. Vi har vi flertalet tillfällen påpekat att det är många vanliga material som orsakar små utsläpp av dioxiner vid tillverkningen och om Miljömärkningen applicerar samma krav generellt som på PVC kommer ett antal viktiga material att inte kunna godkännas förutom PVC, t.ex. järn- och stål (se Naturvårdsverket redovisning av utsläppssiffror från tillståndspliktig verksamhet <http://utslappisiffror.naturvardsverket.se>). När det gäller avfallshantering är PVC återvinningsbart. Vid energiutvinning måste vätekloriden neutraliseras, men i ett helhetsperspektiv måste detta dock vägas mot att PVC har andra miljömässiga fördelar, t.ex. är det den plast som det går åt minst energi för att tillverka och tillsammans med polyolefinerna ger lägst utsläpp av koldioxid.

Vi stödjer inte förslaget att polykarbonat inte får ingå i leksaker som barn skall använda för att leka med mat. EUs livsmedelsmyndighet har kommit fram till att låga halter bisfenol A inte utgör någon risk varken för konsumenterna eller för miljön. Bisfenol A finns därför med på listan över ämnen som får finnas i plastmaterial som kan komma i kontakt med livsmedel. Kravet är att produkten klarar gränsvärdet på 0,6 mg/kg livsmedel.

Eftersom utsöndringen av bisfenol A från polykarbonat i nappflaskor och andra produkter som kommer i kontakt med livsmedel är extremt låg kommer exponeringen för bisfenol A hamna långt under de fastställda säkerhetsvärdena. Vid sin bedömning har myndigheterna särskilt tittat på riskerna för små barn som dricker modersmjölkersättning i nappflaskor av polykarbonat.

Riskbedömningar på livsmedelsområdet baseras på effekter som man sett i konventionella toxikologiska studier. Dessa studier är gjorda enligt specificerade kvalitetskrav och protokoll som myndigheter kommit överens om och som industrin ska följa. I forskningsvärlden studerar man även andra effekter än de som kvalitetskraven anger. På senare år har sådana studier på bisfenol A visat effekter vid mycket lägre exponeringsnivåer än i konventionella studier och därigenom orsakat diskussioner. Myndigheterna anser att dessa studier har många brister och därför är svåra att utvärdera samt att de effekter som påvisats skulle behöva konfirmeras i nya

studier. (Länk till EFSA's information
<http://www.efsa.europa.eu/en/topics/topic/bisphenol.htm>)
Danska Miljöstyrelsen har nyligen presenterat en studie där man bl.a. analyserat nappar, där skölden kan vara tillverkad av polykarbonat. Myndigheterna gör den bedömningen att nappar inte utgör någon risk även när hänsyn tas till den mängd bisfenol A som små barn också utsätts för från mat. (länk till rapporten
[http://www.mst.dk/Publikationer/Publications/2011/06/978-87-92708-93-9.htm?wbc_purpose=basic% 23% 233](http://www.mst.dk/Publikationer/Publications/2011/06/978-87-92708-93-9.htm?wbc_purpose=basic%23%233))

Nordisk Miljømerking's kommentar

Nordisk Miljømerking utelukker ikke PVC fra leker på bakgrunn av utslipp av dioksiner fra produksjon av materialet, men forbudet er bygget på en helhetsvurdering slik det er beskrevet i bakgrunnsdokumentet. Det er forskjellige miljøproblemer knyttet til forskjellige materialene og miljømerking må ta hensyn til hvilke problemer som kan reduseres ved å stille krav i kriteriene for leker. Produksjon av magnesium har f.eks. tradisjonelt vært et annet materiale hvor det er utslipp av dioksiner i produksjonsprosessen, men siden magnesium er dyrt og lite brukt i leker er det ikke stilt krav til dette.

Med hensyn til dioksiner i utslipp fra forbrenning er det det riktig at forbrenningsbetingelsene påvirker utslippet av dioksiner, og Nordisk Miljømerking har i bakgrunnsdokumentet også beskrevet at utslippene er betraktelig redusert pga. økt bruk av moderne renseteknologi. Nordisk Miljømerking synes likevel at det er et poeng at det genereres mer avfall ved forbrenning av PVC en f.eks. av PE. Det er også viktig for Nordisk Miljømerking å ta hensyn til at det er forskjellige holdninger hos myndighetene i de ulike nordiske landene til hvordan PVC avfall skal behandles.

Nordisk Miljømerking takker for kommentar. Utifra et forsiktighetsprinsipp og usikkerhet rundt bisfenol A, ønsker ikke Nordisk Miljømerking å tillate polykarbonatplast som kan tiltenkes å brukes av barn i lek med mat.

K6 Klassifisering av inngående stoffer i plast og gummi

Plastindustrien, Dantoy DK

Kriterierne for plast (K5-K7) og pigment til indfarvning af plast (K10) nævner ikke nanoindholdet som et særskilt kriterium, hvilket vi tager som et udtryk for, at det ikke vurderes at være problematisk i forhold til disse anvendelser. Dette bekræftes også i baggrunnsdokumentets RPS analyse af overfladebehandling og indfarvning af plast, hvor nano ikke er medtaget som et relevant krav. Alligevel skal producenten af hhv. plast/plastdele og farve redegøre herfor i bilag 6a og 6c. Der bør naturligvis være overensstemmelse mellem relevansen og de krav om dokumentation man stiller til producenterne.

K6 og K7 kan med fordel slås sammen, idet begge kriterier stiller krav til tilsætningsstoffer, som ikke aktivt må tilsættes plast/plastdelene og gummi. I kriterierne K6 og K7 er kravet, at de nævnte tilsætningsstoffer ”ikke aktivt skal tilsættes plast/plastdelene og gummi”. Dette er vi enige i for så vidt det angår tilsætningsstoffer, der ændrer plastens egenskaber eller tilfører en bestemt funktion.

Der er dog ikke overensstemmelse mellem kriteriedokumentet og baggrundsdokumentets uddybning af K6 og K7, hvilket kan give anledning til forskellige fortolkninger og vurderinger. I skemaet på side 20 i baggrundsdokumentet står der som forklaring til K6 Klassificering af indgående stoffer, at der er tale om ”indhold af stoffer eller stofblandinger som er klassificeret CMR og kan give negativ helseeffekt”. På side 22 i baggrundsdokumentet står tilsvarende, at ”legetøj skal ikke aktivt tilsættes ~~ikke skal indeholde~~, afgive eller danne stoffer...klassificeret for helsefare.” Dette stemmer ikke overens med kriteriedokumentets K6, som taler om aktiv tilsætning.

I samme skema på side 20 står der som forklaring til K7 Forbudte stoffer ”kemikalier som indgår i plast/gummi”. Igen er der ikke overensstemmelse med kriteriedokumentets K7, som stiller krav til aktiv tilsætning.

Præciseringen mellem indhold og aktiv tilsætning er afgørende i forhold til at skelne imellem stoffer, som aktivt tilsættes polymeren for at opnå en bestemt funktion eller ændre en egenskab fx flammehæmmere eller blødgørere, og monomerer, som er plastpolymerens byggesten. Vi er overbeviste om, at kriteriernes hensigt er at sikre, at svanemærket plastlegetøj ikke er tilsat de nævnte stoffer og ikke sigter på at udelukke brugen af udvalgte monomerer/polymerer (PVC undtaget). Derfor bør der være overensstemmelse mellem baggrundsdokumentets forklarede tekst og K6 og K7.

Nordisk Miljømerking stiller krav om at bestemte tilsetningsstoffer ikke skal aktivt tilsættes.

Miljøstyrelsen, DK

Også R42 eller R43 klassificerede stoffer, jf. indledende kommentar (generel kommentar).

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for innspill.

K7 Forbudte stoffer

Klif (Klima- og forurensningsdirektoratet), N

Det bør stilles krav til indhold af fritt bisfenol A i leker, ikke bare til plastmaterialet hvor stoffet inngår.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking utelukke BPA flere steder i kriteriedokumentet.

Plastindustrien, Dantoy DK

Kriterierne for plast (K5-K7) og pigment til indfarvning af plast (K10) nævner ikke nanoindholdet som et særskilt kriterium, hvilket vi tager som et udtryk for, at det ikke vurderes at være problematisk i forhold til disse anvendelser. Dette bekræftes også i baggrundsdokumentets RPS analyse af overfladebehandling og indfarvning af plast, hvor nano ikke er medtaget som et relevant krav. Alligevel skal producenten af hhv. plast/plastdele og farve redegøre herfor i bilag 6a og 6c. Der bør naturligvis være

overensstemmelse mellom relevansen og de krav om dokumentation man stiller til producenterne.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for innspill. Se kommentarer under K4 og K9 for mer informasjon om nanomaterialer og pigment til innfarging av plast.

Miljøstyrelsen, DK

(og etterfølgende stofflister generelt). Der er ikke angivet grenseværdier for alle stoffer. Såfremt der anvendes generelle grenseværdier i gjeldende EU lovgivning, bør det fremgå tydeligere. R7. Anvendes isothiazoliner og CMIT/MIT i plast/gummi? Ifald bør de ikke forefindes i Svanemærket leketøy, og kan detekteres i lavere koncentrationer end de i R7 angivne koncentrationer.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Grenseverdiene for isothiazoliner og CMIT/MIT er hentet fra EU Ecolabels kriterier for innendørsmaling. Grenseverdiene for de forskjellige stoffene er satt med hensyn til stoffenes farlige egenskaper. Andre stoffer og stoffgrupper utelukkes helt av hensyn til forsiktighetsprinsippet. Våre krav til klassifisering utelukker en rekke stoffer som vi likevel tar med i listen over forbudte stoffer og tilsetninger fordi Miljømerking ønsker å fremheve at enkelte stoffer og stoffblandinger ikke får inngå i Svanemerkede leketøy. CMIT/MIT forekommer i en rekke materialer, inkludert plast og gummi. Miljømerking mener derfor det er relevant å ha et slikt krav til plast og gummi.

Gruppe af privatpersoner, DK

Der står flere steder: Følgende må ikke tilsettes produkter xxx : "PFOA (perfluoroktansyre og salter/estere av denne) og PFOS (perfluoroktylsulfonat og forbindelser av denne)" i kravene til legetøjsdele, lim, gummi mv. De fleste firmaer tilsætter ikke lenger disse stoffer, men er gået over til at bruke fluortelomeralkoholer og derivater deraf. Derfor beskytter Svanen med det nuværende forslag ikke mod de fluorforbindelser der skal virke som overflateaktive stoffer i legetøjet. Derfor foreslår jeg, at der tilføjes: "PFOA (perfluoroktansyre og salter/estere av denne) og PFOS (perfluoroktylsulfonat og forbindelser av denne), samt fluortelomeralkoholer og derivater deraf"

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking stiller krav til halogenerte organiske forbindelser. En halogenert organisk forbindelse er en organisk forbindelse (molekyler som inneholder karbon og hydrogen) med en eller flere halogener (f.eks. fluor, klor, brom eller jod). Fluortelomeralkoholer er med andre ord en halogenert organisk forbindelse i liket med PFOA og PFOS. PFOS (perfluoroktanylsulfonat), PFOA (perfluorinert oktansyre) og fluortelomeralkoholer (FTOH) tilhører en stor gruppe kjemiske stoffer som med et fellesnavn kalles polyfluorerte organiske forbindelser (PFCs). Totalt finnes det flere hundre slike forskjellige forbindelser. Vi vil presisere i bakgrunnsdokumentet at også fluortelomeralkoholer omfattes av dette kravet

Plast- & Kemiföretagen, S

Vi anser att när det gäller kravet på ftalater skall detta följa kravet i leksaksdirektivet EU Directive no. 2009/48/EC. Ftalater är en grupp närbesläktade kemikalier som har

olika egenskaper og bruksområdene. Det er derfor ikke motiverat å utelate hele gruppen utan endast de som myndigheterna ansett som relevante å utelate for leksaker. Om kriterierna hånvisar til leksaksdirektivet kommer åven åndringer i detta å etterføljas.

I bakgrunnsdokumentet motiveras kriteriet med at ” Ftalater kan gi uheldige langtidsvirkninger som fosterskader eller nedsatt fruktbarhet.” Detta är en felaktig generalisering og visar på en bristande kunnskap. Ftalater delas numera in i två skilda grupper med vldigt ulike bruksområdene og klassifisering:

- ftalater med låg molekylvekt, har åtta eller færre kolmolekyler i sidokedjorna. Eksempelvis DEHP, DBP, DIBP, BBP. Deras anvndning i Europa är begrenset til vissa spesielle tilmpninger.

- ftalater med hg molekylvekt, har nio eller fler kolmolekyler i sidokedjorna. Eksempel är DINP, DIDP, DPHP, DIUP og DTDP. De anvnds skert i mnga vardaglige og industrielle tilmpninger.

De lågmolekylre ftalaterne har cirka 15 prosent av den europeiske marknaden. De anvnds i medisinsk utrustning (DEHP), for allmnne åndamål i PVC (DEHP), lim og trykkekrve (DIBP) og kosmetika (DBP / DIBP). Riskbedmninger har lett til at de klassifiseres og mrkes som reproduksjonstoksiske (kategori 1B). Tre av disse ftalater, DBP, BBP og DEHP, finns på bilaga XIV i REACH-frordningen og kommer å fasas ut av EU om ikke en anskan om tilstnd gres for juli 2013 og detta beviljats. DIBP er på ECHAs kandidatfrteckning.

Den europeiske marknaden har skiftet under det seneste decenniet frn lågmolekylre til hgmolekylre ftalater, som idag utgr over 70 prosent av alle ftalater som for nrvarande produseres i Europa. Riskbedmningerne for de hgmolekylre ftalaterne har vist på sker anvndning. De er alle registrerte enligt kemikalielagstiftningen REACH og krver ikke ngon klassifisering for hlso- eller miljeffekter. De er ikke CMR-mnen og anses ikke heller vara hormonstrende.

Samma synpunkter for ftalaterne gller åven kriterierna ”R30 Content and additives”, ”R33 Contents and additives”, ”R41 Surface treatment of metals - additives in chemical products” og ”R51 Prohibited substances”

Vi stder ikke forslaget å utelate alle halogenererte organiske freninger. Miljmrkingen mste spesifisere vilke freninger som man anser er hlso- eller miljpverkende. Disse skall ogs ha en relevans for leksaker i plast og gummi.

Gruppen halogenererte organiske freninger er mykete stor og naturen er en stor klle til disse freninger (rundt 4 000). Det store antalet og kemiske mngfalden av disse mnen gr at man ikke kan anta alle har samme egenskaper, åven om vissa er hlso- eller miljfarlige.

Samma synpunkter for halogenererte organiske freninger gller åven kriterierna ”R30 Content and additives”, ”R33 Contents and additives”, ”R41 Surface treatment of metals - additives in chemical products” og ”R51 Prohibited substances”

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking stiller strengere krav til ftalater enn EU direktivet på bakgrunn av "føre var"-prinsippet. Det er mistanke om uønskede egenskaper i flere ftalater enn de som er regulert av myndighetene. Ftalatene er ikke bundet til plasten og kan derfor lekke ut. Fordi leker kan lages av andre materialer, mener Nordisk Miljømerking av det industrien ikke skal ha en rett til å produsere miljømerkede leker med innhold av ftalater.

K8 Nitrosaminer i gummi

Ingen kommentarer fra høringsinstanser.

K9 Overflatebehandling av plast/plastdeler og gummi

Plastindustrien, DK

I bilag 6c skal producenten af pigment til indfarvning af plast svare på, om farven indeholder nanomaterialer. Dantoy har spurgt en producent af masterbatch om pigmentet i blandingen indeholder nano og fået det svar, at den sorte farve er baseret på partikler i nanostørrelse (carbon black). I en masterbatch er farverne imidlertid bundet til en plastpolymer, fx polyethylen, således at farven er ”støbt” ind en matrix. Der vil derfor ikke forekomme frigivelse af partikler, hvilket yderligere understreger vigtigheden af at vurdere relevansen af nanokriterierne.

Yderligere er det i baggrundsdokumentets K4 tilføjet en undtagelse gældende for nanopartikler, som ikke er tilsat for en specifik funktion. Her efterlyser vi en klar definition af, hvad der menes med ”specifik funktion”. I tilfældet med den sorte farve til plast er der tale om en egenskab ved farven og ikke en ”tilsat funktion” eller en ny nano-teknologieffekt.

Vi mener, at der skal skabes klarhed og relevans i kriteriernes krav til nanomaterialer og nanoteknologi, således at kravene konkretiseres og præciseres i forhold til de anvendelser, hvor man kan identificere en potentiel risiko. Det kan fx være i forhold til overfladebehandling, hvor et kriterium kunne være, at man som producent skal dokumentere afsmitning/migration, hvis legetøjet kan puttes i munden eller er beregnet til fødevarerkontakt. Man skal dog være opmærksom på, om der findes testmetoder til brug for denne dokumentation.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for kommentaren.

Nordisk Miljømerking har i dag fokus på både tradisjonelle og nye nanopartikler, og stiller ingen krav som ellers begrenser bruken av nanoteknologi i form av materialer med nanostrukturer. Det er kun i noen kriterier i dag at aktiv tilsetning av nanopartikler er begrenset ut fra føre-var hensyn. Som eksempel kan nevnes kriteriene for kjemiske byggprodukter (lim, sparkel, utendørsmaling osv.).

Produsent av pigment til innfarging av plast skal redegjøre for om fargen inneholder nanomaterialer. Pigment i sort farge er baseret på partikler i nanostørrelse (carbon black). Carbon black består av aggregater av partikler hvor de enkelte partiklene har nanostørrelse (10-300 nm). Størrelsen på aggregatene blir oppgitt noe varierende i litteraturen. En kilde oppgir at gjennomsnittlig størrelse på aggregatene er mellom 50-600 nm. Partiklene i aggregatene er bundet sammen av sterke krefter slik at de enkelte nanopartiklene ikke vil bli frigjort i bruksfasen. Aggregatene vil videre opptre

i løst bundne agglomerater, som kan være mange mikrometer i diameter. I plast og gummi vil carbon black være fast bundet og det vil sannsynligvis bare være spor av aggregater i nanostørrelse, og Nordisk Miljømerking har derfor ikke satt et forbud mot bruk av carbon black i leker. Carbon black tillates m.a.o. i plast og gummi.

Miljøstyrelsen, DK

Samme kommentarer som til R7.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Se kommentar under K7.

Gruppe af privatpersoner, DK

Der står flere steder: Følgende må ikke tilsettes produkter xxx : "PFOA (perfluoroktansyre og salter/estere av denne) og PFOS (perfluoroktylsulfonat og forbindelser av denne)" i kravene til legetøjsdele, lim, gummi mv. De fleste firmaer tilsætter ikke lenger disse stoffer, men er gået over til at bruke fluortelomeralkoholer og derivater deraf. Derfor beskytter Svanen med det nuværende forslag ikke mod de fluorforbindelser der skal virke som overflateaktive stoffer i legetøjet. Derfor foreslår jeg, at der tilføjes: "PFOA (perfluoroktansyre og salter/estere av denne) og PFOS (perfluoroktylsulfonat og forbindelser av denne), samt fluortelomeralkoholer og derivater deraf".

Nordisk Miljømerkings kommentar

Se kommentar under K7.

K10 Pigment

Plastindustrien, DK

I bilag 6c skal producenten af pigment til indfarvning af plast svare på, om farven indeholder nanomaterialer. Dantoy har spurgte en producent af masterbatch om pigmentet i blandingen indeholder nano og fået det svar, at den sorte farve er baseret på partikler i nanostørrelse (carbon black). I en masterbatch er farverne imidlertid bundet til en plastpolymer, fx polyethylen, således at farven er "støbt" ind i en matrix.

Der vil derfor ikke forekomme frigivelse af partikler, hvilket yderligere understreger vigtigheden af at vurdere relevansen af nanokriterierne.

Yderligere er det i baggrundsdokumentets K4 tilføjet en undtagelse gældende for nanopartikler, som ikke er tilsat for en specifik funktion. Her efterlyser vi en klar definition af, hvad der menes med "specifik funktion". I tilfældet med den sorte farve til plast er der tale om en egenskab ved farven og ikke en "tilsat funktion" eller en ny nano-teknologieffekt.

Vi mener, at der skal skabes klarhed og relevans i kriterierne krav til nanomaterialer og nanoteknologi, således at kravene konkretiseres og præciseres i forhold til de anvendelser, hvor man kan identificere en potentiel risiko. Det kan fx være i forhold til overfladebehandling, hvor et kriterium kunne være, at man som producent skal dokumentere afsmitning/migration, hvis legetøjet kan puttes i munden eller er beregnet til fødevarerkontakt. Man skal dog være opmærksom på, om der findes testmetoder til brug for denne dokumentation.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking er takker for innspill.

K11 Vegetabilske naturfibre

Ingen kommentarer fra høringsinstanser.

K12 Skinn og lær, krom (VI)

Miljøstyrelsen, DK

Der bør stilles krav til CrVI, og evt. udledning/genvinding af krom.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking er enig og takker for innspill. Kravet er nå endret.

K13 Skinn og lær, COD

Ingen kommentarer fra høringsinstanser.

K14 Øko-tex 100 (vegetabilske fiber, ull, kunstfiber, skinn og lær)

Miljøstyrelsen, DK

Det virker overraskende at tekstil skal overholde krav til øko-tex 100 og ikke Blomsten/Svanen. Kravet bør beskrives i forhold til miljømærkerne og præsiseres i R14, og så evt. kan et øko-tex 100 sertifikat være dokumentation. F.eks. bør krav til formaldehyd være skrappest muligt (grænseværdien for detektion).

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for svar. Kravene til tekstiler, skinn og lær er nå endret. Kravet til Øko-tex 100 er nå erstattet med krav fra EU Ecolabels kriterier for tekstiler.

K20 Opprinnelse og sporbarhet

Miljøstyrelsen, DK

Det kunne præsiseres, at der er tale om behandling (inkl. overflatebehandling) og ikke kun imprægnering. (Gælder også krav 21)

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for innspill.

K21 Biocider

Miljøstyrelsen, DK

Der mangler i WHO henvisningen en præsisering, at der er tale om kræft, mutagen og/eller reproduktionsskadende effekter. Kravet kunne med fordel skærpes til også at omfatte stoffer (og hjelpestoffer) med allergifremkaldende effekt.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for innspill som vil sendes videre til Råvaregruppen i Nordisk Miljømerking for videre diskusjon.

K22 Trevirke fra sertifisert skogbruk

Direktoratet for naturforvaltning, N

Direktoratet er videre positive til kravet om at Svanemerket skal komme fra sertifisert skogbruk. I tillegg til det eksplisitte kravet for å sikre et bærekraftig skogbruk, er Direktoratet for naturforvaltning av den oppfatning at det også være et krav om å ivareta miljøverdiene i skogen. Miljøkravet bør eksplisitt fremgå av revisjonsforslagets vedlegg 9a.

BRIO (licensinnehavare), S

Användningen av certifierat trä ser BRIO som tveksam. Här borde finnas undantag för vanligt förekommande träslag. Certifieringen kom till för att skydda regnskogen. Det är också viktigt att Svanen internt klargör vilken märkning man godtar. I kraven anges t.ex. FSC, men när BRIO kom med FSC från Tyskland och Tjeckien så var dessa inte ok. Samma kommentar gäller även K25

Nordisk Miljømerkings kommentar *Nordisk Miljømerking takker for svar. Svanen godkjenner flere ulike sertifiseringssystemer for skog dersom de oppfølger kravene vi har stilt til en skogstandard. Eksempler på skogstandarder vi godkjenner er FSC og PEFC, men vi godkjenner ikke disse på generelt grunnlag. Standardene er ikke like i hvert land, og Nordisk Miljømerking gjør derfor en vurdering av hver enkelt standard før den godkjennes. Dette er årsaken til at vi ikke godkjenner FSC-sertifisering fra Tyskland eller Tjekkia uten å ha gått igjennom standarden og rapporter fra sertifiseringen.*

K23 Opprinnelse og sporbarhet

Direktoratet for naturforvaltning, N

Direktoratet for naturforvaltning ønsker å fremheve viktigheten av at det stilles krav til opprinnelse og sporbarhet av heltre og trebasert materiale. Dette kravet ivaretas i revisjonsforslaget i og med at tre og fiberråvarer ikke må stamme fra:

- Vernet/beskyttet område eller områder som behandles ved en offisiell prosedyre for å oppnå vernet/beskyttet status
- Områder med uavklart eierskap eller brukerrettigheter
- Ulovlig høstet tre- og fiberråvarer
- Genmodifiserte trær og planter

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for kommentar.

K26 Energiforbruk og råvareopprinnelse av trebaserte bygningsmaterialer

Energimyndigheten, S

Energimyndigheten kan ikke bedømme om angivne energifaktorer og poängberäkningar gällande energianvändningen är rimliga, men förutsätter att berörda branscher ges möjlighet att yttra sig om dess lämplighet.

Energikartläggning är enligt Energimyndigheten ett mycket bra verktyg för företag som önskar få bättre kunskap om sin energianvändning och systematiskt söka efter förbättringsmöjligheter. Energimyndigheten ser därför mycket positivt på att företag på olika sätt uppmuntras att kartlägga sin energianvändning. Detta kriterium skulle därför kunna användas även som kriterium för leksakstillverkare.

Generellt gällande energi vill Energimyndigheten påpeka att det numera finns en europeisk sktandard för energiledningssystem, EN 16001, som också går att certifiera sig emot. Inom kort kommer även en ISO-standard för energiledningssystem, ISO 50001. Genom att använda någon av dessa standarder får företag en struktur och ett kontinuerligt förbättringsarbete kring energianvändningen. Detta har visat sig mycket värdefullt i företags arbete med att mäta, kontrollera och styra energianvändningen.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for svaret og tar med seg innspill om andre standarder for energiledelsessystem i fremtidig vurdering av kriteriene.

K28 Klassifisering

Miljøstyrelsen, DK

Også R42 eller R43 klassificerede stoffer, jf. indledende kommentar.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Se kommentar under K7.

K29 Formaldehyd i produksjons-kjemikalier

Ingen kommentarer fra høringsinstanser.

K30 Forbudte stoffer og tilsetninger

Gruppe af privatpersoner, DK

Der står flere steder: Følgende må ikke tilsettes produkter xxx : "PFOA (perfluoroktansyre og salter/estere av denne) og PFOS (perfluoroktylsulfonat og forbindelser av denne)" i kravene til legetøjsdele, lim, gummi mv. De fleste firmaer tilsætter ikke lenger disse stoffer, men er gået over til at bruke fluortelomeralkoholer og derivater deraf. Derfor beskytter Svanen med det nuværende forslag ikke mod de fluorforbindelser der skal virke som overflateaktive stoffer i legetøjet. Derfor foreslår jeg, at der tilføjes: "PFOA (perfluoroktansyre og salter/estere av denne) og PFOS (perfluoroktylsulfonat og forbindelser av denne), samt fluortelomeralkoholer og derivater deraf".

Nordisk Miljømerkings kommentar

Se kommentar under K7.

Miljøstyrelsen, DK

Samme kommentar som til R7. Desuden angives her "Content and additives". Hermed bliver bemærkningen om naturligt forekommende parfumestoffer relevant.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Se kommentar under K7.

K31 Klassifisering

Miljøstyrelsen, DK

Også R42 eller R43 klassificerede stoffer, jf. indledende kommentar.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Se kommentar under K7.

K32 Formaldehydinnhold

Ingen kommentarer fra høringsinstanser.

K33 Forbudte stoffer / innhold og tilsetninger

Gruppe af privatpersoner, DK

Der står flere steder: Følgende må ikke tilsettes produkter xxx : "PFOA (perfluoroktansyre og salter/estere av denne) og PFOS (perfluoroktylsulfonat og forbindelser av denne)" i kravene til legetøjsdele, lim, gummi mv. De fleste firmaer tilsætter ikke lenger disse stoffer, men er gået over til at bruke fluortelomeralkoholer og derivater deraf. Derfor beskytter Svanen med det nuværende forslag ikke mod de fluorforbindelser der skal virke som overflateaktive stoffer i legetøjet. Derfor foreslår jeg, at der tilføjes: "PFOA (perfluoroktansyre og salter/estere av denne) og PFOS (perfluoroktylsulfonat og forbindelser av denne), samt fluortelomeralkoholer og derivater deraf"

Nordisk Miljømerkings kommentar

Se kommentar under K7.

Miljøstyrelsen, DK

Samme kommentar som til R7. Desuden angives her "Content and additives". Hermed bliver bemærkningen om naturligt forekommende parfumestoffer relevant.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Se kommentar under K7.

K38 Krav til trykksaker

Nordic Toys, DK

I kriterierne vedrørende tryksaker (K38) er det krav om, at trykkerier enten skal være Svanemærket eller oppfylde kravene hertil. I kriteriedokumentet for trykkerier fremgår det av O2, at minst halvdel av tryksakerne skal printes på svanemærkede printere. Dette er et krav, som er vanskelig håndterbart i en international leverandørkæde. Der bør derfor være mere fleksibilitet, således at det er fokus på, at de relevante krav oppfylles, og at dette kan ske uten at være avhengig av anvendelse av en nordisk merkningsordning.

Samtidig bør det tas hensyn til at produkter ofte afsættes i en rekke lande i samme udgave, hvilket gjør at nogle kriterier bør ta hensyn til dette, bl.a. omkring informationsforpligtelserne.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for innspill. Kravene til papir, papp, kartong og trykksaker er nå endret. Kravene er blitt nyansert slik at trykksaker som utgjør en stor del av leketøyet skal oppfylle kravene. Dersom trykksaken utgjør en liten del av leketøyet, stilles det ingen krav til den. Det samme gjelder for instruksjonsmanualer (brukermanualer) som følger med leketøyet.

K40 Overflatebehandling av metall – klassifisering av kjemiske produkter

Miljøstyrelsen, DK

Også R43, jf. innledende kommentar.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Se kommentar under K7.

K41 Overflatebehandling av metall – tilsetninger i kjemiske produkter

Gruppe af privatpersoner, DK

Der står flere steder: Følgende må ikke tilsettes produkter xxx : "PFOA (perfluoroktansyre og salter/estere av denne) og PFOS (perfluoroktylsulfonat og forbindelser av denne)" i kravene til legetøjsdele, lim, gummi mv. De fleste firmaer tilsætter ikke lenger disse stoffer, men er gået over til å bruke fluortelomeralkoholer og derivater deraf. Derfor beskytter Svanen med det nåværende forslag ikke mot de fluorforbindelser der skal virke som overflateaktive stoffer i leketøyet. Derfor foreslår jeg, at det tilføjes: "PFOA (perfluoroktansyre og salter/estere av denne) og PFOS (perfluoroktylsulfonat og forbindelser av denne), samt fluortelomeralkoholer og derivater deraf".

Nordisk Miljømerkings kommentar

Se kommentar under K7.

Miljøstyrelsen, DK

Samme kommentar som til R7. Skal hormonforstyrrende stoffer (jf. andre stofflister) ikke udelukkes?

Nordisk Miljømerkings kommentar

Se kommentar under K7.

K42 Tungmetaller

Miljøstyrelsen, DK

Er skærme som en del af legetøj inkludert her. I så fald skal kvikksølv ikke tillades.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for kommentar. Miljømerking vurderer å innføre krav om forbud av kvikksølv i skjermer.

K49 Støy

Klif (Klima- og forurensningsdirektoratet), N

I tillegg mener Klif at det også bør stilles krav til støy fra alle typer leker, ikke bare elektroniske.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for innspill. Det stilles kun krav til støy som avgis fra elektroniske leketøy. Støy som avgis fra andre type leketøy avhenger av brukeren, og er ikke noe miljømerking kan styre. Ulike materialtyper er også avgjørende for hvor mye støy som kan avgis fra et leketøy som ikke er elektronisk. Vi kjenner ikke til standardiserte testmetoder for måling av støy fra ikke-elektroniske leker.

Økonomi- og erhvervsministeriet, DK (Sikkerhedsstyrelsen)

De refererte gjeldende støykrav fra EN 71-1, punkt 4.20 er ikke korrekte. Spidsværdien af det emitterede C-vægtede lydtrykkniveau, LpC peak der frembringes af legetøj, undtagen knaldhætter, må ikke overstige 115 dB. Kun for knaldhætter er grænseværdien som angivet 125 dB. CEN/TC 52 er i WG3/TG1 ved at udarbejde nye støykrav til EN 71-1. Kravene skal ifølge det nye legetøjsdirektiv være gjeldende for legetøj fra 20. juli 2013. Til sammenligning vil der ifølge det foreliggende udkast blive fastsat en generel kravværdi for det emitterede A-vægtede lydtrykkniveau LpA, der frembringes af lege-tøj på 80 dB.

Der stilles forslag om skærpede krav til støj fra elektronisk legetøj og legevåben med elektronisk lyd. Kravet til elektronisk legetøj foreslås fastsat til 67 dB(A) i 50 cm's afstand. (kommentar er også indskrevet ved K2).

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for kommentarer. Kravene til støy i høringsforslaget er uendret fra forrige versjon, der kravnivået var satt etter den gamle forskriften. Støykravet vil bli endret i forhold til ny forskrift, men vil bli satt strengere for enkelte leker. Vi vil holde oss oppdatert i forhold til kommende støykrav.

Forslag:

- Impulsstøy og vedvarende støy skal ikke overstige 80 dBA ("fast") målt 50 cm fra lydkilden
- Støy fra leketøy som er beregnet for eller innbyr til å holdes inntil øret, skal ikke overstige 80 dBA ("fast") målt 2,5 cm fra lydkilden.

I forskriften om sikkerhet ved leketøy er det krav vedrørende støy fra leketøy som avgir impulsstøy og/eller vedvarende støy, inneforstått elektroniske leker. Støy fra andre typer leker avhenger bl.a. av materialtypen og brukeren (dvs. barnet). Nordisk Miljømerking har derfor ikke vurdert å stille støykrav til alle typer leker.

K50 Klassifisering av lim og inngående stoffer

Miljøstyrelsen, DK

Teksten virker ikke særlig forståelig, eller rimelig, at der kan være et indhold af op til 2% meget giftige stoffer i lime. Endvidere står der at meget giftige og giftige stoffer er undtaget fra kravet (på 1%). Betyder det, at der kan være 99% meget giftige stoffer i en lim, der måske anvendes i op til 5% af et svanemærket legetøj. Ligeså med konserveringsmidler. Det bør overvejes ikke at undtage disse for R42 eller R43. Kriteriet er ikke gennemtænkt.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for innspill. Teksten er presisert.

K51 Forbudte stoffer i lim

Gruppe af privatpersoner, DK

Der står flere steder: Følgende må ikke tilsettes produkter xxx : "PFOA (perfluoroktansyre og salter/estere av denne) og PFOS (perfluoroktylsulfonat og forbindelser av denne)" i kravene til legetøjsdele, lim, gummi mv. De fleste firmaer tilsætter ikke lenger disse stoffer, men er gået over til at bruke fluortelomerkoholer og derivater deraf. Derfor beskytter Svanen med det nuværende forslag ikke mod de fluorforbindelser der skal virke som overflateaktive stoffer i legetøjet. Derfor foreslår jeg, at der tilføjes: "PFOA (perfluoroktansyre og salter/estere av denne) og PFOS (perfluoroktylsulfonat og forbindelser av denne), samt fluortelomerkoholer og derivater deraf"

Nordisk Miljømerkings kommentar

Se kommentar under K7.

Miljøstyrelsen, DK

Samme kommentar som til R7. Skal hormonforstyrrende stoffer (jf. andre stofflister) ikke udelukkes?

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for innspill. Kravet er nå endret slik at stoffer som vurderes å være hormonforstyrrende er utelukket fra lim.

K53 Type emballasje

Forbrugerrådet (+DN), DK

Kapitel 5 – emballage. Set i lyset af Greenpeaces kampagne (<http://www.greenpeace.org/denmark/da/nyheder/-Barbie-smadrer-regnskoven-og-Sumatra-tigernes-hjem/>) for at få Mattel (og også Lego) til at stoppe med at bruge regnskovstræ i deres emballage, så bør det være et krav at emballagen er FSC-certificeret eller som minimum ikke indeholder træ fra truede regnskove.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for innspill. Vi vil ta dette med videre i vårt arbeid med kriterier for leketøy i vår neste revisjon.

K55 Papir, kartong eller pappemballasje

Miljøstyrelsen, DK

Der bør vær krav til skovfibre der indgår i svanemærket leketøy. Som minimum bør krav fra R20 (oprindelse og sporbarhed) gælde mht. beskyttede arealer, uklare ejerskab og ulovligt skovet træ.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for innspill. Vi vil ta dette med videre i vårt arbeid med kriterier for leketøy i nesta revisjon.

K56 Informasjon til kunden

Nordic Toy, DK

I K56 er det angivet, at kunden skal informeres på emballagen om, at denne skal kildesorteres. For produkter, der afsættes på mange markeder i samme emballage, vil dette være problematisk, da der ofte er krav i de enkelte lande om, at al tekst på emballage skal være på det pågældende lands sprog. Da emballageminimering er en stadig udfordring i forhold til leketøy og ligger i ånden bag Svanemærket, så findes det u hensigtsmæssigt at indsætte et kriterium, der vil kunne begrænse minimeringen af emballagen. Samtidig er der forskellige typer affaldssorteringssystemer på de enkelte markeder, og der vil være nogle markeder, hvor en sådan anvisning ikke vil være meningsfuld.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for innspill. Vi gjør oppmerksom på at kravet til brukerinformasjon stort sett gjelder elektriske leketøy. Det er riktig at Miljømerking ønsker å minimere emballasje, selv om det foreløpig ikke er stilt er slik krav til emballasjen til Svanemerkde Leketøy. Vi mener imidlertid at for elektriske leketøy er det en del miljøhensyn som bør ivaretas nettopp ved å gi informasjon til brukeren om retursystemer, veiledning i bruk etc.

K57 Arbeidsforhold

Arbeidstilsynet, N

Forslagene til endringer gjelder særlig innholdet av helse- og miljøfarlige stoffer i leketøy, i noen grad produksjonsbetingelser og krav til emballasje.

Selv om bakgrunnen for forslaget om revisjon av miljøkrav for svanemerking av leketøy ikke primært er å redusere eksponeringen for arbeidstaker, vil man kunne forvente at også den yrkesrelaterte eksponering for de samme stoffene vil reduseres, og dette anses som positivt. Arbeidstilsynet har ingen ytterligere kommentarer til forslaget.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for kommentarer.

Forbrugerrådet (+DN), DK

K57 – kunne disse krav oppfylles med en DS49001? Hvis ja, så mener Forbrugerrådet at denne skal med i kravspecifikationen.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking har ikke erfaring med DS49001, men vil alltid vurdere andre standarder som vi mener lever opp til kravene i ILOs konvensjoner.

Dantoy, DK

Dantoy har kontaktet vores leverandører og forelagt dem høringsforslaget på metal og emballage området. Vores leverandører har umiddelbart ikke nogle kommentarer til høringsforslaget I K57 arbeidsforhold, står der at kravet skal dokumenteres gennem et SA8000 eller ICTI certifikat . Dantoy er en dansk producent, vi er ikke SA8000 eller ICTI certificeret men vores kunder forlanger jævnligt at vi får foretaget eksterne audits, sidste audit var op mod standarten SMETA, vil en audit rapport efter SMETA standarten kunne gøre det ud for en SA8000 eller ICTI certificering ?

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking er klar over at SA8000 og ICTI ikke er like utbredt overalt. Derfor har vi endret dette kravet slik at vi også kan godkjenne produsenter som ikke har disse sertifikatene, men som kan vise til dokumentasjon som viser at ILOs kjernekonvensjoner etterleves.

Nordic Toys, DK

Oplysninger vedrørende ICTI CARE i baggrundsdocumentet er ikke opdaterte. Af baggrundsdocumentet fremgår, at 100 virksomheder har fået ICTI CARE Seal of Compliance. Dette er ikke korrekt. Seneste status ifølge ICTI CARE (www.icti-care.org) viser, at 1.222 fabrikker har modtaget Seal of Compliance, og at i alt 2411 fabrikker enten er godkendt eller i gang med en proces for at blive godkendt. Samtidig er der på ICTI CAREs hjemmeside en database, hvor man kan søge på de fabrikker, der deltager, inkl. navnet på dem (<http://www.icti-care.org/databases/seal-of-compliance.html>).

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for kommentarer. Bakgrunnsdokumentet vil bli oppdatert mtp antall virksomheter som har fått ICTI CARE Seal of Compliance.

Leksaksbranschen, S

En særskild synpunkt vill vi också lämna. Med tanke på att Kina är det överlägset största landet för produktion och export av leksaker, så är R57 Working conditions svår all leva upp till, hur mycket man än kan känna sympati för den.

The license holder shall ensure that the production of the toy follows the ILO's core conventions, which cover:

...

Freedom to organise (union freedom and protection of organisational rights, convention 87, and the right to organise and carry out collective negotiations, convention 98)

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking er enig i at dette er viktige rettigheter, og har derfor krav til dette i kriteriene for leketøy.

Vedlegg

Vedlegg 9a

Direktoratet for naturforvaltning, N

Direktoratet er videre positive til kravet om at Svanemerket skal komme fra sertifisert skogbruk. I tillegg til det eksplisitte kravet for å sikre et bærekraftig skogbruk, er Direktoratet for naturforvaltning av den oppfatning at det også være et krav om å ivareta miljøverdiene i skogen. Miljøkravet bør eksplisitt fremgå av revisjonsforslagets vedlegg 9a.

For å fremheve miljøprofilen foreslår vi følgende endring:

Vedlegg 9a. Skogsertifisering (K22) punkt 2:

”Standarden skal inneholde absolutte krav samt fremme og sikte mot et bærekraftig skogbruk. *Det bærekraftige skogbruket skal sikre miljøverdiene i skogen*”.

Nordisk Miljømerkings kommentar

Nordisk Miljømerking takker for innspill.

5 Kommentarer till bakgrunden, i detalj

Ingen kommentarer fra høringsinstanser.